

ROGER FEDERER

SPORTBOEKEN VAN FRANK VAN DE WINKEL

René Van Aeken. *De sfinx.*

Benny Vansteelant. *Meneer duatlon.*

Zero Dope. De eeuwige dopingstrijd in het topwielrennen.

Kim Clijsters. *Een portret.*

Vincent Kompany. *Van ket tot kapitein.*

Vincent Kompany. *Le prince des Belges.*

Kim Clijsters. *Une vie.*

FRANK VAN DE WINKEL

Roger Federer

Portret van een tennissgod

Houtekiet
Antwerpen / Utrecht

© Frank Van de Winkel/Uitgeverij Houtekiet 2016
Houtekiet, Katwilgweg 2, B-2050 Antwerpen
www.houtekiet.be
info@houtekiet.be

Omslag Maarten Deckers
Omslagfoto © Getty Images
Foto p. 6 © Lev Radin/Shutterstock.com
Foto p. 38 © Neale Cousland/Shutterstock.com
Foto p. 112 © Everett Collection/Shutterstock.com
Foto auteur © Yann Deschepper
Opmaak www.intertext.be

ISBN 978 90 8924 451 2
e-ISBN 978 90 8924 452 9
D 2016 4765 9
NUR 480

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission of the publisher.

Inhoud

INLEIDING

De man die ook vrouw en Zwitser is 7

HOOFDSTUK 1

Roger Federers carrière in een notendop 13

HOOFDSTUK 2

Op zoek naar Roger Federers ziel 39

HOOFDSTUK 3

Het leven op de tennisbaan 81

HOOFDSTUK 4

De man die met zijn rackets gooide 113

HOOFDSTUK 5

Spelstijl: techniek, fysiek, tactiek 133

DANKWOORD **141**

BIBLIOGRAFIE **143**

INLEIDING

De man die ook vrouw en Zwitser is

Er zijn mensen die nooit met iets kunnen stoppen. Neem nu de Zwitserse tennisspeler Roger Federer, die op 8 augustus 2016 vijfendertig wordt. Dat is een meer dan pensioengerechtigde leeftijd in de topsport. De man heeft bovendien thuis nog een vrouw en twee tweelingen rondlopen. U leest het goed: niet één, maar twee tweelingen. Vier kinderen dus. Wordt het dan geen tijd om een handje te helpen? 'Maar doe ik toch al,' zegt hij, en het klopt nog ook. Want hij doet niets liever dan zijn hele gezin naar alle hoeken van de wereld waar hij werkt mee te sleuren omdat hij hen graag bij zich heeft, en omgekeerd. En als hij bij hen is, mag de wereld vergaan, dan hoort hij geen bom naast zich ontploffen maar is hij een toegewijde vader die luiers verschoont en de kinderen desnoods voor de honderdste keer op de vingers tikt als ze van tafel weggaan zonder dat te vragen omdat ze zo graag een aflevering van *Heidi in de bergen* willen bekijken.

Maar toch: waarom stopt Federer er in godsnaam niet mee om eeuwig uit zijn koffer te leven en op balletjes te slaan tot hij er onderhand scheel van moet beginnen te zien? Heeft hij nog een missie? Is er een groot zwart gat op zijn erelijst dat hij alsnog wil opvullen? Is

hij onlangs failliet gegaan en dringend op zoek naar geld? Heeft hij een scheiding of ander trauma te verwerken? Is hij het geluid van de koebellen in zijn land beu? Helemaal niet: integendeel. Hij is rijker dan de zee diep is en wordt algemeen als een van de beste, zoniet de beste speler uit de geschiedenis beschouwd. Hij stapelt de records op zoals een mens van slip verandert: bijna dagelijks, bij wijze van spreken. En hij voelt zich heel goed in zijn vel.

Niemand die meer grandslamtoernooien, dat zijn de belangrijkste competities, op zijn naam bracht. Niemand die ooit zo lang nummer 1 op de wereldranglijst was. Misschien wel niemand die ooit zo oogstrelend, elegant en met zo'n rijk slagenpalet speelde. Niemand die meer wereldtitels (Masters) behaalde. Hij heeft olympisch goud en zilver, zij het dat hij dat goud veel liever in het enkel- dan het dubbelspel had behaald. (Vandaar natuurlijk wel zijn grote honger naar de Olympische Spelen in Rio de Janeiro). Een Davisbeker met Zwitserland heeft hij ook al in zijn xxxxxxL-trofeeënkast mogen plaatsen. Nee, het ontbreekt Roger Federer eigenlijk aan helemaal... niets. Dat zegt hij ook zelf. Hij is volmaakt gelukkig. Maar hij speelt o zo graag. De geur van het gras, de verslaving aan het applaus, het esthetische gevoel na een perfect passing shot, de zoete smaak van de meer dan duizendste overwinning... Dus blijft hij nog even voortspelen.

Maar wacht eens even: is dat eigenlijk normaal, dat iemand het zo lang uithoudt en zo goed blijft spelen en zo gemotiveerd is en meestal vriendelijk blijft? Wel, neen. Topsporters zoals Roger Federer zijn witte raven. Hoe komt het dan dat hij blijft voortdoen? Ah, nu zijn we er. Nu weet u waarom u dit boek leest: omdat uw auteur zich die vraag ook stelde en blij is dat hij een antwoord gevonden heeft. En dat is eigenlijk vrij eenvoudig. Federer voelt zich ongelooflijk goed in zijn vel. Hij geniet van het leven, beleeft er plezier aan. En daar komt het volgens hem op aan. Hij heeft natuurlijk overschot van gelijk. Maar hoe lukt hem dat? Omdat hij in evenwicht is met zichzelf. En hoe doet hij dat? Omdat hij een evenwicht heeft gevonden tussen zijn privéleven en zijn werk en omdat hij innerlijk zo stabiel is als een blok beton in de Gotthardtunnel. En hoe komt dat dan weer?

Dát leest u de volgende zowat honderdvijftig bladzijden en maakt dat uw euro's hun centen meer dan waard zullen blijken. Want dat is iets wat u tot dusver nooit ergens anders las, en wat het resultaat is van honderden interviews met Federer te lezen en er de samenhang in te zoeken. Van hem in Melbourne, Wimbledon, Roland Garros of waar dan ook aan het werk te zien op de tennisbaan en zijn lichaamstaal te ontleden. Van hem in perszalen te observeren en van zijn tegenstanders en anderen te vernemen hoe zij hem ervaren.

Roger Federers optreden op en naast de baan is te verklaren vanuit twee redenen. Hij is het archetype van de Zwitser en erkent daarnaast niet alleen zijn mannelijke maar ook zijn vrouwelijke karaktertrekken en gebruikt die ten volle om tot een evenwichtig mens en wereldtopper in zijn beroep uit te groeien.

Federer heeft testosteron, daadkracht, persoonlijkheid, ambitie, eerezucht, leiderschap, spitsvondigheid, strategisch denken en doorzetting te koop. Als we even heel kort door de bocht gaan: een typische man dus, die aan zichzelf denkt en harde waarden uitstraalt. Maar daar stopt het niet bij. Hij is ook bijzonder sterk in inlevingsvermogen, verantwoordelijkheid, communicatie, zorgzaamheid, harmonie, emotionele intelligentie, aandacht voor lichaam en geest. Een typische vrouw dus, waarbij we opnieuw zeer kort door de bocht gaan, iemand die ook aan de ander denkt en zachte waarden uitstraalt. Iemand die beseft dat hij niet gelukkig kan zijn als hij niet het gevoel heeft dat hij binnen de mate van het mogelijke alles heeft gedaan zodat de andere zich ook goed voelt.

De combinatie van voor zichzelf, zijn gezin en de anderen (iedereen in de tenniswereld, het welzijn van de wereld buiten de sport) te willen zorgen, geeft hem de kracht en energie om het goed te blijven doen en boven zichzelf uit te stijgen. Federer beschouwt zichzelf niet als het centrum van het heelal: hij vindt zichzelf geen doel maar een middel, om de wereld wat mooier en beter te maken. Ja, dat klinkt verschrikkelijk jaren zestig maar tegelijk ook eeuwig tijdloos en modern: weg van het ik, leve wij!

Mannelijke topsporters die in de eenentwintigste eeuw het

allerhoogste willen bereiken, moeten die vrouwelijke kant in zichzelf veel meer erkennen en goed hanteren. Ze worden er een betere topsporter en een beter mens door. Je kunt niet meer in deze tijd overleven als je alleen nog met jezelf bezig bent.

En levensbelangrijk is dus ook dat hij een Zwitser is? Ja, honderd procent zeker. Zwitsers zijn soms gespleten mensen: ze bengelen voortdurend tussen hun dorpse en internationale gevoel, tussen traditie en vernieuwing. Ze zijn klein maar mooi: ze hebben geen zee in hun land, worden door de vele bergen, wouden en het klimaat voor een berg praktische problemen geplaagd maar lossen dat op door uiterst creatief en flexibel te zijn, door goed samen te werken en geld en levens te besparen door geen oorlogen te voeren. Ze zijn bijwijlen bijzonder koppig en eigengereid maar ook door en door democratisch, op het compromis gericht. Op een wat ouderwets lijkende manier soms, maar het werkt. Ze ogen misschien al eens een tikje stug maar werken hard, maar zeker niet te hard, en dragen hoogstaande ethische principes in het vaandel in hun persoonlijke leven: beleefd zijn, respect hebben, goed zorgen voor hun gezin en de natuur en dergelijke. Ze leven niet om te werken maar werken om te leven en houden hun tradities en waarden in ere: ze houden van vaste grond onder hun voeten, van geworteld zijn in de aarde en de gemeenschap.

Zwitsers willen ook vooruit in het leven, ze willen geld verdienen en kijken daarbij helaas niet altijd even nauw toe op bepaalde financiële gedragsregels: als het maar opbrengt. Daar zijn de Zwitsers me dan weer net iets te laf en geldbelust in, en ook Roger Federer mag over dit soort onderwerpen in het tennis best wat meer moed tonen, zoals u zult lezen. De voormalige Chinese leider Mao Zedong zei dan wel dan het geen belang had welke kleur de kat had, als ze maar muizen ving. Maar de lijst mensen die de Zwitsers de voorbije tientallen jaren allemaal financieel onderdak hebben geboden, ter meerdere eer en glorie van zichzelf, is allesbehalve om trots op te zijn: dictators en mensenrechtenschenders, oplichters, dieven, maffiose organisaties, enzovoort. Gelukkig is er een kentering merkbaar en wordt hun regelgeving strenger. Ook

in de sportwereld is die wetgeving aan verstrenging toe, want de schandalen bij topsportorganisaties zoals de wereldvoetbalbond en het Internationaal Olympisch Comité, de organisator van de Olympische Spelen, liepen de spuigaten uit.

In dit boek gaat het vooral over hoe Roger Federer zijn gevoelens en gedachten beschrijft: zijn psychologische persoonlijkheid dus. Welk beeld geeft hij daarbij van zichzelf? Denk bij elke uitspraak die u van hem leest dat hij een Zwitser is en een man die zijn vrouwelijke trekjes aanvaardt, en u zult hem helemaal begrijpen. En dat was als auteur mijn doel: om als eerste ooit de grondslagen van Federers persoonlijkheid te ontdekken en te schetsen zodat iedereen hem zo goed mogelijk begrijpt als hij wat zegt of doet.

Dit boek is mogelijk gemaakt doordat werknemers van het bedrijf ASAP Sports duizenden interviews met Roger Federer in perszalen overal ter wereld zeer nauwkeurig uitgetikt hebben. Voor journalisten zijn het onmisbare werkinstrumenten die tot op de letter juist weergeven wat een sporter gezegd heeft, wat ook voor die sporters meer zekerheid biedt dat hun woorden correct weergegeven worden.

Ik ben ASAP sports dan ook ontzettend dankbaar dat ik van hun gegevens mocht gebruikmaken, net als ik mijn collega-journalisten duizend keer bedank voor de onvermoeibare moeite waarmee ze telkens Roger Federer boeiende, kritische, intelligente, creatieve, kortom steengoede vragen gesteld hebben die hem de kans gaven om zijn woorden, daden en visie uit te leggen.

Ten slotte: Roger Federer was niet betrokken bij de idee, uitwerking en redactie van het boek. Het is, zoals mijn gewoonte is, in volledige onafhankelijkheid gemaakt om de lezer een zo objectief en onafhankelijk mogelijk gemaakt boek aan te bieden. Ik heb niets voor maar ook niets tegen Roger Federer en dit boek zal als uitzondering in de reeks boeken over Federer ook geregeld kritische kanttekeningen maken. U hebt namelijk voor een journalistiek en dus evenwichtig en correct boek gekozen, niet voor een onrealistisch en saai heiligenleven.

Veel leesgenot!

Frank Van de Winkel
Schepdaal, 1 april 2016

HOOFDSTUK 1

Roger Federers carrière in een notendop

Een tennisseizoen is door de Association of Tennis Professionals (ATP) opgebouwd zoals een kalenderjaar: het duurt voor 99 procent van de spelers van begin januari tot einde oktober. Half november volgt voor de topachtspelers uit de wereldranglijst in Londen de World Tour Finals, de vroegere Masters: het officiële wereldkampioenschap. En eind november strijden twee landen om de Davisbeker, het officiële wereldkampioenschap voor landenploegen. Maar dan zijn nagenoeg alle tennisspelers dus al een tequila op een exotisch strand aan het drinken. Behalve Roger Federer natuurlijk, al dronk die bij de uitreiking van de Oscars in februari in Los Angeles zijn glas tequila naar verluidt wel in één keer leeg. Midden in het seizoen! Al goed dat hij een geldig excuus had: hij revalideerde van een knieoperatie.

De vier grandslamtoernooien, die elk twee weken duren, zijn de belangrijkste tennisevenementen, waarvoor de spelers een moord zouden begaan: de Australian Open in Melbourne vanaf midden januari, Roland Garros (Parijs) vanaf einde mei, Wimbledon (Londen) vanaf einde juni en de US Open (New York City) vanaf einde augustus. In Melbourne en New York City spelen de deelne-

mers op een harde ondergrond, in Roland Garros op gravel en in Wimbledon op gras. Tussendoor zijn de World Tour Masters 1000, 500 en 250 de belangrijkste toernooien. Hoe belangrijker het evenement, hoe meer geld en punten er in de regel te verdienen zijn. Een '1000' is meer waard dan een '250' maar minder dan een grandslamcompetitie. Toppers zijn verplicht een minimaal aantal keer mee te doen per categorie toernooi, behalve voor de '250's'.

Het is weinigen gegeven op alle ondergronden even goed uit de voeten te kunnen. Federer geldt als gras- en hardcourtspecialist maar boekt minder goede resultaten op het tragere gravel. Zijn snelle, aanvallende spelstijl komt er minder tot zijn recht.

Wie in hetzelfde kalenderjaar de vier grandslamtitels behaalt, steekt een grand slam op zak. Slechts twee spelers volbrachten het huzarenstukje: Don Budge in 1938 en Rod Laver in 1962 en 1969. Federer strandde drie keer op drie titels: in 2004, 2006 en 2007. Ook een 'valse' grand slam lukte hem nog niet: dat is vier titels verspreid over twee jaar na elkaar behalen. Wie een grand slam behaalt en in hetzelfde jaar ook olympisch goud wint, brengt een *golden slam* op zijn naam. Steffi Graf slaagde er als enige mens in het enkelspel in 1988 in. Wie daarbovenop ook de Masters binnenhaalt, mag trots zijn op een *super slam*, maar dat is nog niemand gelukt.

Door de jaren heen heeft Roger Federer aan elk grandslamtoernooi zeventien keer deelgenomen, behalve de US Open waarin hij één keer minder aan de start stond. Wat vindt hij de charme van deze vier evenementen?

Australian Open

'Het gaat er heel ontspannen aan toe. Vergeleken met Londen, Parijs en New York City is Melbourne veel kleiner. Je kunt je in de stad makkelijk verplaatsen. Alles is redelijk gerieflijk, goed georganiseerd, men is zeer hulpvaardig. En het weer helpt een pak want de zon schijnt er bijna altijd. In Melbourne heeft iedereen de neiging om elkaar een gelukkig nieuwjaar te wensen: je bent blij elkaar

terug te zien na het naseizoen en weer te kunnen spelen. Het is bij wijze van spreken de Happy Slam. In de us Open hoop je dat het snel gedaan is, zo is het nu eenmaal. Alles gaat hier zijn makkelijke gangetje. Het hotel is ook dicht bij de tennisbanen. Altijd heel veel toeschouwers op de site, in de stadions en de belangstelling op tv, in de kranten en op de radiozenders is geweldig.’

Roland Garros

Wie Federer over Parijs meer heeft horen zeggen dan dat hij er rotsvast in zijn kansen gelooft, mag het altijd laten weten. Hij kon er slechts één keer winnen, en mocht Nadal toen dankbaar zijn dat die tegen Robin Söderling stond te slapen en de partij verloor. Sorry, Roger, grapje.

Wimbledon

Federer: ‘Wimbledon is meer zoals poker, omdat je nauwelijks nog op gras speelt.’ De meeste toernooien vinden op andere ondergronden plaats omdat de graskwaliteit afhankelijk van het weer is en veel onderhoud vergt. ‘Iedere keer als je op centercourt in Wimbledon speelt, is het geluid van de bal, van je bewegingen, je ademhaling het enige wat je hoort. De mensen zijn namelijk zo stil. En ze applaudisseren alleen voor de goede slagen, nooit voor makkelijke fouten (*unforced errors*). Het is een respectvol publiek en dat levert een totaal verschillend gevoel op vergeleken met waar ook ter wereld.’

‘Dat de kleur van het spelersshirt er verplicht wit is, daar zijn we allemaal voor. Ik vind het alleen nogal extreem hoe wit het wel moet zijn. We spreken nu over wit zoals het in de jaren vijftig was. Toen was het echt helemaal wit. Toen ik als prof begon, was er altijd nog wel een beetje kleur. Soms lichtblauw, zoals toen ik Sampras klopte. Het was verschillend maar zeker nog negentig procent

wit, wat ik helemaal verdedig. Maar toen kwam het moment dat strepen de grens werden. Jammer, want nu kun je niks meer doen. Geen crèmekleur, niet dit, niet dat. Wit, wit, wit tot je er scheel van ziet. Ik denk dat het te strikt is. Maar ik respecteer en begrijp het.'

US Open

Federer: 'De kansen op afleiding zijn reusachtig omdat je in New York bijna te veel van je tijd geniet. Niet dat je naar feestjes gaat, maar je doet te veel dingen die je misschien beter niet zou doen. In Wimbledon huur je een huis en spits je je helemaal op tennis toe: je speelt het, bekijkt het, eet en ademt tennis. Hier ga je 's avonds uit eten; je spreekt af met vrienden, van tijd tot tijd kijk je naar tv, je wandelt in de stad rond en ondergaat de drukte. Ik zou het niet elke dag zo willen, maar als ik er ben, geniet ik er met volle teugen van. De New Yorkers zijn een heel speciaal ras. Op een dag kom ik terug en bezoek ik alle musea en kunstgalerijen, al heb ik er al een paar gezien. Ik hou van de US Open, zelfs al word je afgeleid door het luidruchtige en ongedisciplineerde publiek, door de wind, de vochtigheid. Je hebt de vroege matches, de zeer late, de late wedstrijden... Want het kan hier zeer laat worden, zoals in Australië.'

Topmomenten

In de loop van het boek vertelt Roger Federer wat hij dacht en voelde bij duizend-en-een wedstrijden en feiten uit zijn carrière. Hieronder alvast in vogelvlucht een beknopte leidraad met zijn belangrijkste verwezenlijkingen, soms al met wat wedstrijdcommentaar van de Zwitser. Later in het boek zoomt hij dan meestal wat uitgebreider in op zijn gevoelens hierbij.